

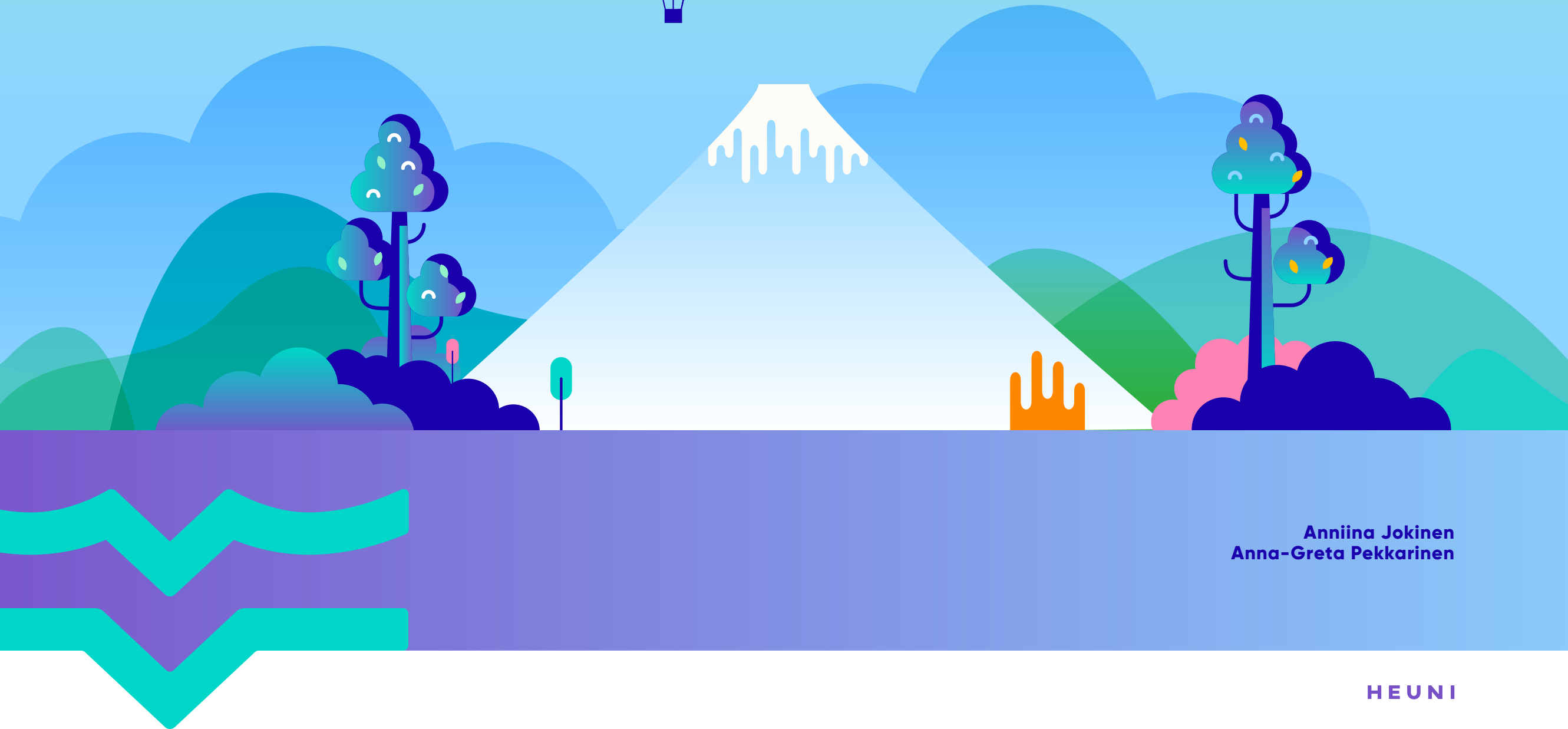
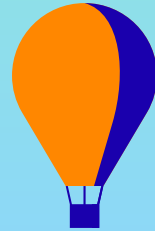
Pitkä polku

Työkalupakki
pakkoavioliittojen
uhrien tukemiseen

It is never
EASY
to talk
about this

*Increasing dialogue,
awareness, and victim-
centred support for victims
of forced marriages*

Anniina Jokinen
Anna-Greta Pekkarinen

HEUNI Report Series no. 108 b

ISBN: 978-952-7249-92-5 (PDF)

ISBN: 978-952-7249-93-2 (paperback)

ISSN: 2814-9106 (online)

ISSN: 2814-9092 (print)

Kirjoittajat:

Anniina Jokinen & Anna-Greta Pekkarinen

Suunnittelu, taitto ja kuvat:

Drum Communications

Visuaalinen konsepti:

Aleksandra Anikina

Haluamme kiittää lämpimästi kaikkia tähän hankkeeseen osallistuneita henkilöitä, erityisesti heitä, jotka jakoivat rohkeasti kokemuksiaan haastatteluissa.

Suomenkielinen karttamuotoinen asiakaspolku on valmisteltu yhdessä Monika-Naiset Liitto Ry:n asiantuntijoiden Johanna Snellmanin, Katariina Ainasojan, Haniyeh Ozroudin ja Natalie Gerbertin kanssa.

**Co-funded by
the European Union**

Grant Agreement: 101094147-EASY-CERV-2033-DAPHNE

Julkaisun sisältö edustaa vain kirjoittajien näkemyksiä ja on yksin heidän vastuullaan. Euroopan komissio ei vastaa millään tavoin sen sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

It is never
EASY
to talk
about this

*Increasing dialogue,
awareness, and victim-
centred support for victims
of forced marriages*

Universitat de Lleida

Sisältö

Johdanto.....	4
Pakkoavioliitto pähkinäkuoressa	5
Muistilista pakkoavioliiton tunnistamiseen	6
Tiedostaminen	9
Pääsy tuen piiriin	12
Kiireellinen tuki	13
Pitkäaikainen tuki.....	14
Voimaantuminen	15

Johdanto

PAKKOAVIOLIITTO on laajalti tunnustettu ihmisoikeusloukkaus ja se luokitellaan yhdeksi sukupuolistuneen väkivallan ja kunniaan liittyvän väkivallan muodoksi. Tämä työkalupakki on tarkoitettu eri alojen ammattilaisille, jotka saattavat työssään kohdata pakkoavioliiton uhreja tai sellaisia henkilöitä, perheitä ja yhteisöjä, joihin pakkoavioliitto vaikuttaa ilmiönä.

Työkalupakki sisältää tiivistä tietoa pakkoavioliitosta, muistilistoja ja karttamuotoisen asiakaspolun, jossa eritellään pakkoavioliiton piirteet ja konkreettiset taustatekijät, jotka ammattihenkilön on huomioitava kohdatessaan ja tukiessaan pakkoavioliiton mahdollisia uhreja.

Kartta esittää asiakaspolun prosessina, joka jakautuu viiteen vaiheeseen:

- Tiedostaminen
- Pääsy tuen piiriin
- Kiireellinen tuki
- Pitkäaikainen tuki
- Voimaantuminen

Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI on laatinut työkalupakin osana EU-rahoitteista EASY-hanketta, joka tähtää pakkoavioliiton uhreille tarjottavan tuen parantamiseen ja pakkoavioliittojen vastaisen työn vahvistamiseen Suomessa, Espanjassa, Saksassa ja Irlannissa. Työkalupakin kehittämiseen ovat osallistuneet Lleidan yliopisto ja kansalaisjärjestö Associació Valentes I Acompanyades Espanjasta, SOLWODI-kansalaisjärjestö Saksasta sekä Immigrant Council of Ireland -ihmisoikeusjärjestö Irlannista. Tämä julkaisu täydentää EASY-hankkeen kahta muuta raporttia: [*“Never easy” – Enhancing support to victims of forced marriage* \(Jokinen, Pekkarinen & Rantanen 2024\)](#) ja [*Legal approaches to forced marriage: An overview*](#) (Villacampa & Salat 2023).

Pakkoavioliitto pähkinäkuoressa

Määritelmä

Pakkoavioliitto solmitaan vastoin toisen tai molempien osapuolten suostumusta. Siihen liittyy erehdyttämistä, uhkaamista ja/tai pakottamista, useimmiten uhrin perheenjäsenten, sukulaisten tai puolison toimesta. Myös alun perin suostumuksellinen avioliitto voi muuttua pakkoavioliitoksi, jos sen hyväksikäytön kohteeksi joutuneella osapuolella ei ole mahdollisuutta erota.

Juurisyys

Pakkoavioliittojen riskiä lisääviä tekijöitä ovat köyhyys, sosiaalinen syrjäytyminen, patriarkaaliset rakenteet, epätasat arvoiset valtasuhteet, naisten puutteelliset oikeudet päättää omasta kehostaan ja seksuaalisuudestaan, ennakkoluulot, sukupuoliin liittyvät stereotyyppit ja taloudellinen riippuvuus.

Uhriprofiili

Pakkoavioliitto ei koske vain tiettyjen ryhmien, kulttuurien tai uskontojen edustajia, vaan kaikkensukupuoliset ihmiset voivat joutua pakkoavioliittoon uhrin taustoista tai olosuhteista riippumatta. Myös seksuaalivähemmistöjen edustajia voidaan pakottaa avioliittoon.

Pakkoavioliiton piirteitä

Pakkoavioliittojen uhreihin kohdistuu usein monimuotoista ja rakenteellista väkivaltaa sekä erilaisia haittoja. Näitä ovat esimerkiksi:

- psykologinen, taloudellinen tai emotionaalinen painostaminen ja alistaminen,
- pakottava kontrolli,
- uhkailu ja eristäminen,
- seksuaalinen hyväksikäyttö ja väkivalta, mukaan lukien pakkoraskaudet,
- fyysinen väkivalta,
- liikkumisen ja toimijuuden rajoittaminen,
- kotiorjuus ja/tai työssä hyväksikäyttäminen.

Pakkoavioliiton seurauksia

Pakkoavioliitoilla on monenlaisia vahingollisia ja haitallisia seurauksia, kuten:

- vakavat traumat, ahdistus ja mielenterveyden ongelmat,
- itsetuhoisuus, itsetunnon heikentyminen, häpeä ja syyllisyys,
- traumaperäinen stressihäiriö, muistinmenetys, unihäiriöt ja masennus,
- fyysiset ongelmat, kuten krooninen kipu ja uupumus,
- aiempien sairauksien ja vammojen pahentuminen,
- sukupuolitaudit sekä muut seksuaali- ja lisääntymisterveyden ongelmat,
- heikentyneet koulutus- ja työllistymismahdollisuudet,
- taloudellinen riippuvuus,
- perheestä tai omasta yhteisöstään eristäminen,
- elämänodotusten ja -tavoitteiden madaltuminen.

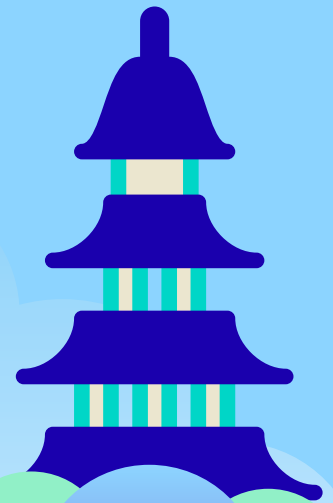
Keskeiset huomiot

- Tarvitaan kokonaisvaltainen, uhrilähtöinen ja sukupuolisensitiivinen lähestymistapa.
- Tarvitaan syvä ymmärrys suostumuksesta ja pakottamisesta sekä niiden ilmenemistavoista.
- Uhrit hyötyvät eniten sellaisesta tuesta, joka on monialaista ja räätälöity vastaamaan heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa. Palveluntarjoajien tulisi ymmärtää pakkoavioliittojen seuraukset ja vaikutukset perheen ja yhteisön sisäisiin suhteisiin.
- Parhaiden käytäntöjen mukaan uhrien ja mahdollisten uhrien turvallisuus ja pääsy mielenterveyspalveluihin ovat etusijalla. He tarvitsevat voimavaroja ja työkaluja oman elämänsä hallitsemiseen.

Esteitä avun hakemiselle

Pakkoavioliittojen uhrit voivat kohdata moninaisia esteitä avun hakemiselle, esimerkiksi:

- uhkailu, pelko ja häpeä,
- puutteelliset tiedot omista oikeuksista ja saatavilla olevasta avusta,
- haluttomuus saattaa omia vanhempia tai sukulaisia ongelmiin,
- huoli sisaruksille koituvista seurauksista,
- pelko lastensa huoltajuuden menettämisestä,
- viranomaisten ja maasta poistamisen pelko.

Muistilista pakkoavioliiton tunnistamiseen

Uhrin aseman ymmärtäminen

Uhrilähtöinen, traumatietoinen kohtaaminen painottaa kuuntelua, välttää uudelleentraumatisointia ja keskittyy järjestelmällisesti uhrin turvallisuuteen, oikeuksiin ja hyvinvointiin sekä uhrin ilmaisemiin tarpeisiin ja omiin valintoihin.

Avoimilla kysymyksillä kannustetaan uhrin kertomaan tämän kokemuksista, ajatuksista ja tunteista omin sanoin. Näin hän voi paremmin hallita tilannetta, jossa hän kertoo kokemastaan hyväksikäytöstä tai uhatuksi joutumisesta.

Traumaattiset kokemukset voivat vaikuttaa ihmisen käyttäytymiseen, ja niihin liittyviä tilanteita voi olla vaikea muistaa tai kuvailla monista syistä. Muistot voivat esimerkiksi herättää voimakkaita tunne- ja stressireaktioita, tai niitä voi olla hankala sanoittaa.

Pakkoavioliiton merkkejä

Aviosuhteesta saattaa näkyä ulospäin lukuisia merkkejä, jotka voivat paljastaa sen pakkoavioliitoksi. On tärkeää perehtyä tilanteeseen kokonaisuutena sen sijaan, että keskityttäisiin vain yksittäisiin väkivallan ja kontrollin tunnuspiirteisiin. Pakkoavioliittojen mahdolliset merkit on listattu oheisen kaavion ulommalle kehälle, ja juurisyyt on esitetty keskikehällä.

Voit kiinnittää huomiota asiakastilanteissa esimerkiksi näihin seikkoihin:

- Ulkopuolinen kontrolli (henkilöllä on aina saattaja tai puolestapuhuja, esim. puoliso/sukulainen).
- Toistuvia vaivoja/vammoja, jotka eivät vastaa asiakkaan/saattajan kertomusta.
- Ollut Suomessa kauan/kotoutumisaika ylitetty, muttei osaa kieltä eikä vaikuta tietävän yhteiskunnasta tai omien asioiden hoitamisesta juuri mitään.
- Hermostuneisuus, välttelee tiettyjä aiheita, selittää ne oudosti, muistin ongelmat.

Pakkoavioliiton tekijät ja perimmäiset syyt (keskirengas) sekä pakkoavioliiton keinot, ilmenemismuodot ja seuraukset (ulkorengas).

Millaisiin seikkoihin tulee keskittyä, jos epäilet pakkoavioliittoa

- Kerää tietoa henkilön arjesta, tyyppillisistä päivistä ja arkirutiineista, elinolosuhteista (asuminen, hygienia, ruokailu), ihmissuhteista, pakottavan kontrollin merkeistä ja vapaudesta/rajoituksista liikkua.
- Kannusta henkilöä kertomaan lisää keskeisistä aiheista sen jälkeen kuin olet kuullut heidän tarinansa. Käytä avoimia kysymyksiä (Kerro minulle...) ja tiettyyn aiheeseen ohjaavia avoimia kysymyksiä (Mainitsit X, kerro lisää...).
- Anna henkilölle tilaa ilmaista tarpeitaan, huoliaan ja pelkojaan (esimerkiksi turvallisuuteen ja yhteisöstä ulossulkemiseen liittyvät huolenaiheet).
- Anna riittävästi tietoa ja aikaa päätöksen tueksi.

Miten toimia, jos kohtaa mahdollisen uhrin

- Järjestä turvallinen ja rauhallinen tapaamistila, jossa voit jutella kiireettömästi ja ilman muita ihmisiä kuuloetäisyydellä.
- Varmista, että henkilö varmasti ymmärtää sinua ja käytä (luotettavaa ja neutraalia) tulkkia tarvittaessa.
- Havainnoi, kuuntele ja pyri luomaan luottamusta.
- Esitä avoimia kysymyksiä ja kuuntele mahdollisimman neutraalisti, kauhistelematta ja kyseenalaistamatta henkilön kertomaa.
- Kerro, ettei tilanne ole henkilön syytä.
- Kerro saatavilla olevasta tuesta ja mahdollisuuksista, mutta myös päätösten ja toimien seurauksista.
- Vastaa henkilön ajankohtaiseen avun tarpeeseen ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin toiselle ammattilaiselle.

Uhrin tarpeiden arviointi

Pakkoavioliiton uhreilla on yksilöllisiä tarpeita, joihin voivat vaikuttaa uhrin tilanne, profiili, ikä, sukupuoli, maahanmuuttaja-asema sekä taidot ja valmiudet. Tarpeet voivat liittyä:

- turvalliseen asumiseen,
- sosiaalisiin tukitoimiin, kuten sosiaalietuuksien saamiseen,
- terveydenhoitopalveluihin, kuten terapian, gynekologisten palvelujen, äitiyspalvelujen ja seksuaaliterveyden palvelujen saatavuuteen,
- psykologiseen tukeen, kuten uhrien tukijärjestöjen, kansalaisjärjestöjen tai muiden vastaavien tahojen tarjoamiin palveluihin väkivallan uhreille,
- lapsiin ja lasten hyvinvointiin liittyvään tukeen, kuten lastenneuvola- tai lastenhoitopalveluihin ja perheneuvontaan,
- oikeusapuun avioerohakemuksen tekemisessä ja lasten huoltajuuden hakemisessa,
- oikeusapuun rikos- ja/tai oleskelulupa-asioissa,
- kielikursseihin ja koulutusohjelmiin, opiskelumahdollisuuksiin ja työnvälitykseen.

Uhri tulee ohjata asianmukaisten palveluntarjoajien tuen piiriin hänen ilmaisemiensa tarpeiden perusteella. Tärkeää ei ole ainoastaan määrittää tarjolla olevia tukimahdollisuuksia, vaan myös keskustella siitä, mihin ne johtavat.

Kertauksena:

- Pakkoavioliiton uhriksi voi joutua sukupuolesta, taustasta ja olosuhteista riippumatta.
- Avioliittoon pakottaminen ja väkivallalle altistuminen voivat vaikuttaa merkittävästi uhrin henkiseen hyvinvointiin ja käsitykseen hänen omista oikeuksistaan. Ne voivat myös vaikuttaa siihen, mitä uhri ylipäättään pitää väkivaltana tai normaalina käytöksenä.
- Pakkoavioliitosta ja väkivallasta puhuminen vaatii luottamusta ja aikaa. Voidaan tarvita useita tapaamisia, ennen kuin uhri uskaltaa kertoa kokemuksistaan.
- Uhri ei välttämättä halua tai voi kertoa totuutta tilanteestaan, tai hän voi yrittää välttää tilanteen paljastumista seurausten pelossa tai häpeän vuoksi.
- Mitä pidempään pakkoavioliitto on kestänyt ja mitä nuorempi sen uhri on, sitä vakavampia ovat usein myös sen vaikutukset.
- Aikuisella on oikeus päättää itse, haluaako hän apua ja miten tilanteessa tulisi toimia. Akuutissa henkeä tai terveyttä uhkaavassa vaaratilanteessa tulee olla yhteydessä poliisiin.

- *Onko sinulla mahdollisuus tehdä omaa elämääsi koskevia päätöksiä?*
- *Saatko vapaasti opiskella tai käydä töissä?*
- *Saatko käyttää puhelinta ilman, että joku valvoo, mitä teet sillä?*
- *Tunnetko olosi turvallisiksi omassa kodissasi?*
- *Voitko vapaasti valita puolisesi tai kieltäytyä avioliitosta?*
- *Voitko hakea avioeroa ilman negatiivisia seurauksia?*

Onko sinulla kysyttävää tai huolenaiheita, joista haluaisit keskustella?

Pakkoavioliitto on rikos. Sinulla tulisi olla mahdollisuus tehdä omaa elämääsi koskevia päätöksiä, valita oma puolisesi ja ottaa avioero. Et ole yksin. Jos sinusta tuntuu, että sinä tai joku tuntemasi henkilö on uhri tai hänet voidaan pakottaa avioliittoon, ole yhteydessä:

Asiakaspolku

TÄSSÄ OSIOSSA esitellään pakkoavioliiton uhrin tukemisen karttamuotoinen asiakaspolku. Osion tarkoitus on kuvata uhrin tukemisen prosessia. Kartta perustuu EASY-hankkeessa kohdattuihin tosielämän esimerkkeihin ja havainnollistaa niitä kriittisiä vaihteita, jotka pakkoavioliiton uhri käy läpi. Nämä vaiheet ovat: tiedostaminen, pääsy tuen piiriin, kiireellinen tuki, pitkäaikainen tuki ja voimaantuminen.

Asiakaspolkuun sisältyy kattava yleiskatsaus kustakin vaiheesta uhrin toiminnan, kosketuspisteiden, kokemusten ja haasteiden näkökulmista ja siinä esitellään lupaavia toimintatapoja uhrin tukemiseksi.

Kartan tarkoitus

Karttana esitetyn asiakaspolun tarkoitus on lisätä ymmärrystä ja kehittää pakkoavioliiton uhrien tukijärjestelmää. Se on visuaalinen, käytännöllinen opas, joka auttaa palveluntarjoajia tunnistamaan väliintulon ja tuen keskeiset hetket ja mahdollisuudet. Uhrin polun kartoittaminen auttaa sidosryhmiä vastaamaan tämän yksilöllisiin haasteisiin ja soveltamaan tehokkaita, myötätuntoisia toimintatapoja.

Asiakaspolkua havainnollistetaan otteilla pakkoavioliitosta vapautuneen uhrin tarinasta. Fiktiivinen kertomus perustuu tuen tarjoajilta kerättyihin todellisiin asiakaskertomuksiin. Voit lukea tarinan myös kokonaisuudessaan ohesta.

Mina on 25-vuotias nainen Keski-Aasiasta. Hän halusi opettajaksi, mutta 17-vuotiaana hänet pakotettiin naimaan paikallinen mies, jonka hänen vanhempansa valitsivat. Mina ja mies ovat asuneet Suomessa viisi vuotta, ja heillä on kolme lasta.

Mies oli väkivaltainen suhteen alusta asti. Hän kaltoinkohteli Minaa niin fyysisesti kuin henkisesti. Mies päätti kehen Mina sai olla yhteydessä, ja takavarikoi Minan kotiavaimet säännöllisesti, jottei hän voisi poistua asunnosta miehen ollessa poissa. Minalla ei ollut puhelinta eikä pankkikorttia. Mies haki sosiaalietuuksia Minan nimissä, mutta tuet maksettiin suoraan miehen tilille.

Kun Minalla oli tarve asioida esimerkiksi viranomaisten tai terveydenhuollon kanssa, mies tuli aina mukaan. Hän sanoi Minan tarvitsevan häntä tulkikseen, koska Mina ei juurikaan osannut suomea. Tosiasiassa mies ei päästänyt Minaa kielikursseille tai opiskelemaan pitääkseen hänet riippuvaisena itsestään.

Eräässä leikkipuistossa, jossa Mina kävi aika ajoin lastensa kanssa, järjestettiin naisjärjestöjen tapahtuma. Yksi tapahtumassa työkennelleistä naisista puhui Minan äidinkieltä ja antoi hänelle esitteen Suomessa asumisesta. Esitteestä Mina sai tietoa perheväkivallasta.

Mina ilmaisi vanhemmilleen haluavansa erota miehestään, mutta he vastustivat ajatusta ankarasti ja sanoivat, että ero aiheuttaisi häpeää koko suvulle. Mies oli sanonut, ettei hän ikinä suostuisi eroamaan ja jos Mina edes ehdottaisi avioeroa, mies veisi häneltä lapset ja varmistaisi, että Mina lähetettäisiin takaisin kotimaahansa, jossa miehen sukulaiset kostaisivat Minalle ja hänen perheelleen.

Kun tilanne kävi sietämättömäksi, Mina lainasi miehensä puhelinta, muttei soittanutkaan vanhemmilleen vaan kansalaisjärjestölle, jonka numeron hän löysi saamastaan esitteestä. Hänelle kerrottiin turvakodista, josta hän ja lapset saisivat suojaa. Päästyään turvakotiin Mina ei pystynyt heti kertomaan kokemuksistaan, mutta hän sai tukea kriisityöntekijöiltä ja myöhemmin terapeutilta.

Kansalaisjärjestön avulla Mina pääsi turvalliseen tilapäismajoitukseen. Hänelle avattiin oma pankkitili, jonne sosiaalietuudet maksettiin. Hän sai myös apua avioeron ja lasten huoltajuuden hakemiseen. He muuttivat omaan kotiin, ja Mina alkoi käydä kielikursseilla. Myöhemmin hän pääsi opiskelemaan varhaiskasvatusalaa ja rakentaa nyt itsensä näköistä elämää lastensa kanssa.

Tietoisuus

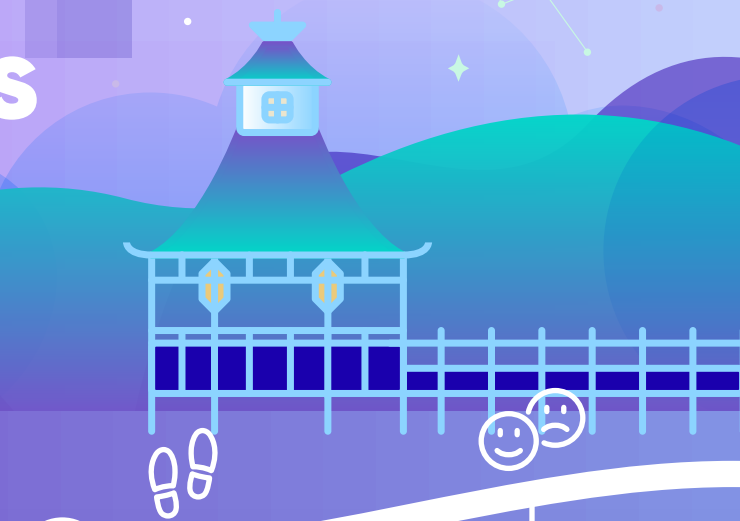

Asiakkaan toiminta

Kosketuspisteet

Kokemus

Kipupisteet

Merkit
pakkoavioliitosta:
poissaolot koulusta,
puoliso saattaa
palveluihin,
merkkejä fyysisestä
väkivallasta)

Tiedon saaminen,
tilanteen
tunnistaminen, avun
pyytäminen

Viranomaispelko (poliisi,
huoli liittyen lasten
huoltajuuteen)

Puutteelliset tiedot
yhteiskunnan palveluista
ja lainsäädännöstä

Epätietoisuus liittyen
esim. oleskeluoikeuteen
ja mahdolliseen
rikosprosessiin

Haasteet tunnistamisessa, matalan
kynnyksen palveluiden puute,
kielimuuri

Ohjaaminen palveluihin,
joissa ei välttämättä tunnisteta
pakkoavioliittoa (esim. palvelut
lähisuhdeväkivaltaa kokeneille,
terveydenhoito, lastensuojelu)

Koulut

Terveys- ja sosiaalipalvelut

Maahanmuuttajapalvelut

Järjestöt

"Olen 25-vuotias nainen. Olin 17, kun minut naitettiin vanhempieni valitsemalle miehelle. Olemme asuneet Suomessa viisi vuotta, ja meillä on kolme lasta. Mieheni on kaltoinkohdellut minua fyysisesti ja henkisesti suhteemme alusta asti. Hän päättää, kehen saan olla yhteydessä. Minulla ei ole puhelinta eikä pankkikorttia. Mieheni on hakenut sosiaalietuuksia nimissäni, mutta ne maksetaan suoraan hänen tililleen."

RATKAISUT JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Tiedon levittäminen laajasti saatavilla olevista palveluista ja avusta sekä omista oikeuksista. (koulut, sosiaali- ja terveyspalvelut ym.).

Alan opiskelijoiden ja ammattilaisten kouluttaminen lähisuhdeväkivallasta ja avioliittoon pakottamisesta, sekä näiden ilmiöiden tunnistamisesta ja puheeksiottamisesta.

Pääsy tuen piiriin

Perheeseen, oleskeluoikeuteen ja kulttuuriin liittyvät paineet ja huolet, eroon liittyvä stigma

Pakottava kontrolli, puhelimen ja internetin itsenäisen käytön rajoittaminen

Pääsy koulutukseen

Taloudelliset resurssit

Pääsy kulttuurisensitiivisten palveluiden ja tuen piiriin

Riippuvuus perheestä tai puolisoista, pelko itselle tai perheelle aiheutuvasta haitasta, hylätyksi tulemisen pelko, huoli sisaruksista

Mahdollisuus ja kyky hakeutua avun piiriin ja kertoa tilanteesta viranomaisille tai muille auttaville tahoille.

Järjestöt, Kriisikeskukset

Viranomaiset

Auttavat puhelimet, kriisipuhelimet, chatit

RATKAISUT JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Monikieliset palvelut, mukaan lukien verkkopalvelut ja neuvontapuhelimet

Tieto saatavilla olevista palveluista ja mahdollisia pakkoavioliiton uhreja kohtaavien ammattilaisten valmiudet ohjata asiakkaita näihin palveluihin.

Kokonaisvaltainen käsitys uhrin tilanteesta ja tarpeista (esim. ymmärrys hyväksikäytön, painostamisen ja pakottavan kontrollin luonteesta ja pakkoavioliiton prosessinomaisuudesta)

Moniammatillinen yhteistyö

"Mieheni lähtee aina mukaan, jos minulla on tarve käydä lääkärissä – tai oikeastaan missä tahansa. Hän ei päästä minua kielikursseille tai opiskelemaan, koska haluaa pitää minut täysin riippuvaisena itsestään. Joskus pääsen käymään läheisessä leikkipuistossa lastemme kanssa. Kerran siellä oli naisjärjestöjen teltoja, joissa he jakoivat teetä, keksejä ja esitteitä. Yksi naisista puhui kieltäni. Se oli ensimmäinen kerta, kun sain tietoa perheväkivallasta."

Kiireellinen tuki

Pakeneminen välittömän
väkivallan uhan alta

Hätämajoituksen tarve

Turvakodit, kriisikeskukset,
järjestöt

Hyvinvointialueen palvelut

Ihmiskaupan uhrien
auttamisjärjestelmä

Uhrin turvallisuuden
varmistaminen, kontakti
poliisiin

Ammattitaitoisten, uhrin
tai tekijän kanssa samaan
lähiyhteisöön kuulumattomien
tulkkien löytäminen

Perheen, puolison tai
yhteisön taholta koettu
painostus tai uhka

"Kerroin vanhemmilleni mieheni käytöksestä, mutta he sanoivat, että häpäisisin koko sukumme, jos edes puhuisin avioerosta. Mieheni on sanonut, ettei hän ikinä suostuisi eroamaan ja mieluummin pitäisi lapsemme itsellään ja lähettäisi minut takaisin kotimaahani, missä hänen sukulaisensa kostaisivat minulle ja perheelleni. Kun tilanne kävi sietämättömäksi, otin mieheni puhelimen ja soitin naisjärjestölle, jonka numeron löysin saamastani esitteestä. Minulle neuvottiin, kuinka pääsisin turvakotiin lasteni kanssa."

RATKAISUT JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Pääsy turvalliseen asumiseen (esim. turvakoti salaisessa osoitteessa)

Kriisiapu, tuki yhteyden ottamisessa viranomaistahoihin (hyvä käytäntö: anonymi keskustelu poliisin kanssa vaihtoehtoja)

Pitkäaikainen tuki

Keinojen löytäminen
traumaattisesta kokemuksesta
toipumiseen ja itsestä
huolehtimiseen

Mahdollisesti avioeron
hakeminen, lasten
huoltajuusasioiden ja päivähoiton
järjestäminen

Rikosprosessien pitkittyminen ja sen
aiheuttama mahdollinen uudelleen
traumatisoituminen ja halu lopettaa
prosessi kesken / haluttomuus lähteä
prosessiin

Taloudellinen tuki
(sosiaalietuudet ja niiden
hakeminen)

Psykososiaalinen tuki
Erityispalvelut ihmiskaupan
/pakkoavioliiton uhreille
Terveyspalvelut

Avioliiton tila ja mahdollisuus
avioeroon, (laillinen avioero /
uskonnollinen avioero)

Mahdolliset
huoltajuuskysymykset,
oleskelulupaan liittyvät prosessit
(jos alun perin perhesiteiden
perusteella myönnetty)

"Meni aikaa ennen kuin pystyin kertomaan, kuinka mieheni oli satuttanut minua, mutta sain paljon tukea kriisityöntekijöiltä ja myöhemmin omalta terapeutiltani. Järjestö auttoi minua saamaan asunnon ja oman pankkitilin, jonne etuudet maksettiin. Lopulta sain haettua avioeroa ja lasteni huoltajuutta. Kävin kielikursseilla ja asioiden hieman asetuttua pääsin opiskelemaan varhaiskasvatusalaa."

RATKAISUT JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Tavoite: erikoistuneet ja tarvelähtöiset palvelut (esim. erikoissairaanhoido)

Tuki rikosprosessissa, kotoutumisen tuki, saattaminen sosiaali- ja perhepalveluihin, sosiaalietuuksien hakeminen, tuki työnhakuun.

Konkreettinen arjen tuki (laskujen maksaminen, omasta asumisesta ja taloudesta huolehtiminen, kaupassakäynti)

Voimaantuminen

Kouluttautuminen, ammattiin
opiskeleminen / pätevöityminen

Asumisen ja lastenhoidon
järjestäminen

Mahdollinen uudelleen
lähtömyyden perheen tai
lähiyhteisön kanssa: voi olla
voimavara (tukiverkosto)
tai uhka (hyväksikäytön
jatkuminen)

Sosiaalipalvelut

Koulut ja oppilaitokset

Työvoimapalvelut

Vapaaehtoistyö järjestöissä
tai yhteisöissä

Itsensä näköisen elämän
eläminen

**"Niin, sain paljon apua. Vaikka olisin kerännyt kaiken
rohkeuteni, en olisi ikinä pystynyt tähän yksin – en
ikinä."**

Lainaus pakkoavioliitosta irtautuneen haastattelusta (Saksa)

**"Osoittakaa heille, etteivät he ole yksin – että on
 muitakin, jotka ovat selvinneet siitä, mitä he joutuvat
kokemaan, ja että lopulta hekin selviävät siitä."**

Lainaus pakkoavioliitosta irtautuneen haastattelusta (Espanja)

RATKAISUT JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Uudelleen uhritumisen ehkäiseminen

Omien sosiaalisten verkostojen luominen ja
vahvistaminen, osallisuus paikallisissa yhteisöissä,
vapaaehtoistyö

HEUNI

The European Institute for
Crime Prevention and Control,
affiliated with the United Nations